

תנאי החתימה.

באוסטריה־אונגריה: לשנה: 10.50 קראָנען, לחצי שנה: 5.25 קראָנען, לרבע שנה: 2.70 קראָנען.

ברוסיה: לשנה: 4 רו״כ, לחצי שנה: 2 רו״כ, לרבע שנה: 1 רו״כ.

בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פרנק.

החותמים לשנה שלמה יקבלו בסוף השנה תשורה יפה חנם.

דמי החתימה יוכלו לשלם גם לשעורין: 2 רוכל בעת החתימה, ושני הרוכל הנותרים בראשית הרבע השני (ובשאר ארצות בכסף המדינה לפי הקורס).

מחיר כל נומר 10 קאָפּ׳, 25 העללער.

עם „הפרגוג״:

באוסטריה־אונגריה:

לשנה: 15.50 קראָנען, לחצי שנה: 7.75 קראָנען, לרבע שנה 3.90 קראָנען.

ברוסיה:

לשנה: 6 רו״כ, לחצי שנה: 3 רו״כ, לרבע שנה 1.50.

בשאר ארצות:

באשכנז לשנה: 13 מארק, באנגליה לשנה: 12 שיללינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פרנק.

בעד חלוף האדריסה 20 קאָפּ.

מחיר מודעות: בעד כל שורה קטנה פטיט 38 ה׳, 15 ק׳.

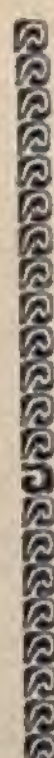
קראקוי, יום ד׳, כ״ה ניסן תרס״ג. גליון כה. Krakau, 22 April (9 April) 1903.

אַרְבַּע תְּקוּפוֹת הַשָּׁנָה.

(הקוי)

יִמַּס הַשֶּׁלֶג,
יִזַּל הַפֶּלֶג,
אַף תָּשׁוּב הַדְּרוֹר —
אֵי זֶה הַתּוֹר?

הַיָּמִים גָּדֵלוּ
וּתְבוּאוֹת בָּשֵׁלוּ
וְרַב חֹם וָאוֹר —
אֵי זֶה הַתּוֹר?

נִמְלְאוּ אֲסָמִים,
מְטַפְטְפִים הַגְּשָׁמִים,
וּלְעִתִּים יְהִי קֹר —
אֵי זֶה הַתּוֹר?

קָפְאָה הָאֲדָמָה,
בַּשָּׂדוֹת אַךְ שְׁמָמָה,
בַּכֹּל־שֶׁלֶג, כְּפוֹר —
אֵי זֶה הַתּוֹר? —

פסח קפלן.

הצוענית העבריה.

(ספור).

(המשך).

ג

בכל שתי השנים, שהיתה „קריצביה" הקטנה שבויה בידי הצוענים, לא היה לה יום קשה, כיום פגישתה עם „הנערים". אמנם קשים היו עליה ימי שביה הראשונים, אבל היום הזה המר לה רב יתר.

היא זוכרת עוד את היום הראשון... את השעה הראשונה, ברור היטב. כאלו אך אתמול היה הדבר... היא נסעה עם אמה אל הדודה „צצי" היושבת שם... בעיר... את הכל היא זוכרת, אך את שם העיר ההיא אינה יכולה להזכר. והדודה צצי יושבת רחוק, רחוק מעיר אבותיה... את שמה אינה זוכרת ואינה יכולה להזכר בשום אפן!... דומה לה, שלא ידעה מעולם את שם העיר... אבל זוכרת היא שהיתה משחקת שם עם אחיה ועם „חיאליק" המשורר, שהיה עוזר לאבא ה... איך קוראים זאת אינה זוכרת!... זוכרת היא מה היה אבא, אבל איך נקרא הדבר הזה, שאבא היה שם... בבית שמתפללים?... גם שם אצל הדודה... השתעשעה עם ילדים... ופתאום קמו כלם על רגליהם: עגלה מלאה צוענים גדולים וקטנים, שחורים, מסלסלים... חצים ערומים – עברה דרך הרחוב... הנערים לוו אותם עד מחוץ לעיר... הם חפצו לראות, איך נטה הצועני את אהלו... אחרי כן שבו אל העיר... אך היא נשארה על מקומה... צועני קטן אחד נגש אליה... זה היה „פשרבר" הקטן... אמנם היא יודעת עתה, שהוא – הטוב מכל הצוענים! כנראה, כל הצוענים טובים הם, כל זמן שהם קטנים...

ואז... ואז נגשה אליה גם צוענית זקנה... היא התחלחלה, וחפצה לברח... אבל הצוענית הושיטה לה מרחוק צמיד של כסף... היא הביטה אליה בתמהון... הצוענית לקחתה על ידה והושיבה אותה על העגלה... היא חפצה לרדת... אבל הם התחילו דופקים את הסוסים... היא צעקה, אבל הם חבשו מטפחת סביב לפיה... ומטפחת אחרת שמו בתוך פיה... היא לא חדלה גם אז מצעק מתוך לבבה... והתפלאה מאד: מדוע אין אזניה שומעות את קולה?... אחרי כן–לילה... ואחרי כן בכתה ובכתה... ואז קרב אליה אחד מן הצוענים – עלג לשון; אבל הוא עלג רק בשפת „יהודית", כשהוא מדבר צוענית, אינו מתעלג... והוא אמר לה בשפת יהודית, שאם תבכה, יכה אותה... ותכף הכה בשבט על בשרה... והיא בכתה עוד יותר... והוא הכה אותה עוד יותר... והכו והכו, עד אשר הבטיחה שלא תבכה. מאז לא בכתה עוד... רק בלילות, כשהיו הצוענים ישנים, היתה בוכה חרש... מאז עברו ימים רבים, רבים מאד – כמה? אינה יודעת. היא לא זכרה את הוריה; כי פחדה בכל רגע ורגע מפני השבט הקשה, למראה כל תנועת־יד של הצוענים חשבה, שרוצים הם להכותה. דבר אחר – חוץ מן השבט ועיני הזעם של הצוענים – לא יכלה לזכר. אך באחד הימים זכרה פתאם את הוריה ואחיה, ועוד פעם בכיה... ועוד פעם השבט...

ואחרי כן עברו עוד ימים רבים, רבים מאד... והמה באו קרוב לעיר אחת, ואז לקח הצועני מוט ברזל ולבן אותו באש... ואותה כפת [1] בידיה ורגליה... והקריב את המוט המלבן אל תחת זרועותיה... „השבעי שלא תברחי!" אמר הצועני.

הוי! את הדבר הנורא ההוא לא תשכח לנצח!!

והיא לא בכתה: היא נשבעה באמת, שלא תברח מהם לעולם, ולא תגיד את דבר גנבתה לאיש, אפלו אם יכו אותה.

ומאז מדי עלות על לבבה הרעיון לברח, זכרה את המוט המלבן ותתחלחל... נדמה לה, שאלפי צוענים עומדים עליה במוטות מלבנים... וצורבים אותה מכף רגלה ועד קדקדה.

[1]) קשר.

הִיא הִתְיָאֲשָׁה כְּבָר מִן הַבְּרִיחָה. וְכַאֲשֶׁר לָמְדָה לְדַבֵּר מְעַט צוֹעֲנִית, הִתְחִילָה לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצּוֹעֲנִים הַקְּטַנִּים וְהַקְּטַנּוֹת, וּמַצָּבָהּ הוּטַב מְעָט. הַגְּדוֹלִים הִדְלוּ לְהַכּוֹתָהּ, וְהַקְּטַנִּים אֲהֵבוּהָ; כִּמְדֻמֶּה לָהּ שֶׁגַּם הִיא אוֹהֶבֶת אוֹתָם. יוֹתֵר מִכֻּלָּם הִיא מְחַבֶּבֶת אֶת פְּשֶׁרְבָּר הַמְסֻלְסָל. הוּא יָפֶה מְאֹד... וְגַם טוֹב הוּא אֵלֶיהָ מִכָּל הַצּוֹעֲנִים הַקְּטַנִּים... מְשַׂחֵק אִתָּהּ תָּמִיד וּמְחַלֵּק עִמָּהּ כָּל נֵתַח טוֹב, אֲשֶׁר יִגְנֹב מִתּוֹךְ הַקְּדֵרָה שֶׁעַל הָאָח.

מֵאַבָּא וְאִמָּא אֲשֶׁר „שָׁם"... לֹא נִשְׁאַר לָהּ כָּל זֵכֶר. אֶת מַלְבּוּשֶׁיהָ פָּשְׁטוּ מֵעָלֶיהָ וְהִלְבִּישׁוּהָ סְמַרְטוּטִים, כְּמִנְהַג הַצּוֹעֲנִיּוֹת. אַךְ זֵכֶר אֶחָד קָטָן – קָמֵעַ קָטָן קָבוּעַ בְּקָנֶה שֶׁל כֶּסֶף וְתָלוּי עַל צַוָּארָהּ – נִשְׁאַר לָהּ. גַּם אֶת הַקָּמֵעַ לָקְחוּ מִמֶּנָּה; אַךְ בְּכָל פַּעַם, שֶׁהִיא מִצְטַנֶּנֶת וְנוֹפֶלֶת לְמִשְׁכָּב, יִתְלוּ עָלֶיהָ אֶת הַקָּמֵעַ. הַצּוֹעֲנִים מַאֲמִינִים, שֶׁהַקָּמֵעַ הַזֶּה יָבִיא לָהּ רְפוּאָה שְׁלֵמָה מִכָּל מַחֲלָה. בַּיָּמִים הָאַחֲרוֹנִים שָׂמוּ אֶת הַקָּמֵעַ עַל צַוָּארָהּ וְלֹא שָׁבוּ עוֹד לְקַחְתּוֹ מִמֶּנָּה.

הִיא רָאֲתָה, שֶׁהַצּוֹעֲנִים דּוֹאֲגִים לָהּ לִפְעָמִים, וְהִתְחִילָה לְהַאֲמִין, כִּי הֵם אוֹהֲבִים אוֹתָהּ. אָז הִתְחִילָה לִקְרֹא אֶת הַצּוֹעֲנִי הַזָּקֵן „אַבָּא" וְאֶת הַזְּקֵנָה – „אִמָּא", וְהָיְתָה שְׂמֵחָה לִרְאוֹת, שֶׁלֹּא הַזְּקֵנִים וְלֹא הַקְּטַנִּים מַקְפִּידִים עַל הַדָּבָר, אַדְּרַבָּה: נִרְאֶה שֶׁהֵם מַסְכִּימִים עַל זֶה – גַּם הַשֵּׁם, אֲשֶׁר קָרְאוּ לָהּ, „קְרִיצְבִּיָּה", נָשָׂא חֵן בְּעֵינֶיהָ...

אַף לֹא אַחַת מִן הַיְלָדוֹת הַצּוֹעֲנִיּוֹת קְרוּאָה בְּשֵׁם זֶה... הַשֵּׁם הַזֶּה שַׁיָּךְ רַק לָהּ!... חֲפֵצָה הִיא לִפְעָמִים לִזְכֹּר אֶת שְׁמָהּ, אֲשֶׁר קָרְאוּ לָהּ „שָׁם"... אַךְ קָשֶׁה לָהּ הַדָּבָר...

אֲבָל מַה זֶּה הָיָה לָהּ פִּתְאֹם, שֶׁקָּרְבָה אֶל הַנְּעָרִים לְדַבֵּר עִמָּם וּלְגַלּוֹת לָהֶם אֶת הַ„סּוֹד"? הִיא אֵינָהּ יְכוֹלָה לִסְלֹחַ לְעַצְמָהּ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה! הִיא הֶאֱמִינָה, כִּי הַצּוֹעֲנִי הַזָּקֵן יְלַבֵּן שֵׁנִית מוֹט שֶׁל בַּרְזֶל וְיָשִׂים אוֹתוֹ תַּחַת זְרוֹעוֹתֶיהָ; לְאָשְׁרָהּ, לֹא עָשׂוּ לָהּ הַפַּעַם מְאוּמָה. בְּמֶשֶׁךְ הָעֵת סִגְּלָה לְעַצְמָהּ אֶת „הַכִּשְׁרוֹן הַצּוֹעֲנִי": לִמְצֹא תַּחְבֻּלָה כְּרֶגַע לְהִנָּצֵל מִתּוֹךְ הָאָסוֹן—וּלְשַׁקֵּר בְּאֹפֶן, שֶׁהַשּׁוֹמֵעַ יַאֲמִין לָהּ בְּכָל לֵב. וְעַתָּה קִדְּמָה אֶת פְּנֵיהֶם וְהִתְחִילָה בּוֹכָה: „הַנְּעָרִים הִכּוּנִי וּסְחָבוּנִי הָעִירָה! הֵם אָמְרוּ, שֶׁאֲנִי אֲחוֹתָם!"...

– וְאַתְּ מָה אָמַרְתְּ?– שָׁאַל הַצּוֹעֲנִי בַּחֲרָדָה.

– אֲנִי אָמַרְתִּי: „שֶׁקֶר הַדָּבָר! אֲנִי—צוֹעֲנִית! אֲנִי—קְרִיצְבִּיָּה!"

—וּבְאֵיזוֹ שָׂפָה דִּבַּרְתְּ עִמָּם?

– בִּשְׂפַת יְהוּדִית; אֲנִי דִּבַּרְתִּי צוֹעֲנִית, וְלֹא הֵבִינוּ; דִּבַּרְתִּי יְהוּדִית וְהֵבִינוּ!

– פְּתַיָּה אַתְּ – קָרָא הַצּוֹעֲנִי בִּתְלוּנָה – לֹא הָיָה לָךְ לְדַבֵּר יְהוּדִית! מֵהַיּוֹם וָהָלְאָה אִם יִפְגְּשׁוּךְ בְּאֵיזֶה מָקוֹם, אַל תְּדַבְּרִי אַף מִלָּה אַחַת יְהוּדִית! וְעַתָּה עָלֵינוּ לִבְרֹחַ מִזֶּה כְּרֶגַע...

וְהַצּוֹעֲנִים מִהֲרוּ וְהוֹרִידוּ אֶת הָאֹהֶל וַיְשִׂימוּהוּ עַל הָעֲגָלָה וַיִּסְעוּ מַהֵר... אוֹתָהּ לֹא עָנְשׁוּ... גַּם לֹא גָּעֲרוּ בָהּ... אַךְ הַזְהֵר הִזְהִירוּהָ לְבַל תּוֹסִיף עוֹד לְדַבֵּר „יְהוּדִית".

– אֲבָל הַנַּעַר הַלָּבָן הַלָּז יְעַצֵנִי לִבְרֹחַ! – חָשְׁבָה מַחְשֶׁבֶת פַּחַד בִּלְבָבָהּ.— וּמוֹט הַבַּרְזֶל הַמְלֻבָּן?!... אֲבָל הוּא אָמַר, כִּי אַךְ אֶבְרַח, אֵין לִי מַה לְּפַחֵד עוֹד: הוּא יָגֵן עָלָי! הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר „שָׁם" – יַצִּילוּנִי...

הִיא שָׁמְרָה אֶת הַדָּבָר בְּלִבָּהּ. לֹא שָׁאֲלָה אֶת נַפְשָׁהּ. אָנָה תִבְרַח? הִיא יָדְעָה רַק שְׁנֵי מְקוֹמוֹת: אֹהֶל הַצּוֹעֲנִים וְ„שָׁם". „שָׁם" – אַבָּא וְאִמָּא הָרִאשׁוֹנִים; „שָׁם" אַחֶיהָ וְחַבְרוֹתֶיהָ; „שָׁם" הַנַּעַר הַלָּבָן – בַּעַל הָעֵינַיִם הַשְּׁחוֹרוֹת! שָׁם יֵשׁ הַכֹּל, מַה שֶּׁאֵין פֹּה... אִם תִּבְרַח מִפֹּה, תִּהְיֶה „שָׁם".

הִיא חָשְׁבָה הַרְבֵּה בַּדָּבָר הַזֶּה, וְדָחֲתָה אֶת הָעִנְיָן לִשְׁעַת הַכֹּשֶׁר.

אֲבָל בְּכָל עֵת, שֶׁהִגִּיעָה שְׁעַת הַכֹּשֶׁר, הֵחֵלָּה לְהַרְגִּישׁ גַּעְגּוּעִים לָאֹהֶל, לַצּוֹעֲנִים וּבְיִחוּד – לִפְשֶׁרְבָּר הַקָּטָן; וְגַם לֹא יָכְלָה לְהִתְגַּבֵּר עַל פַּחַד לְבָבָהּ: פֶּן יִתְפְּשׂוּהָ, וְאָז יָשׁוּבוּ לְקָשְׁרָהּ בַּלֵּילוֹת אֶל אוֹפַנֵּי הָעֲגָלָה...

וְכַאֲשֶׁר גָּבְרוּ בְּקִרְבָּהּ גַּעְגּוּעִים אֶל כָּל אֲשֶׁר „שָׁם", חָשָׁה בְנַפְשָׁהּ דֵּי אֹמֶץ לִבְרֹחַ מִן הָאֹהֶל וְלַחֲסוֹת בְּצֵל הָאֲנָשִׁים הָהֵם אֵצֶל הַנַּעַר הַלָּבָן הַלָּז – אֲבָל אָז לֹא הָיְתָה שְׁעַת הַכֹּשֶׁר.

(עוֹד יָבֹא).

יְהוּדָה שְׁטֵינְבֶּרְג.

רַבֵּנוּ מֹשֶׁה בֶּן מַיְמוֹן
(הָרַמְבַּ"ם).

א.

בְּעִיר קָרְדוֹבָה הַיָּפָה, אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ סְפָרַד, יָשְׁבָה מִשְׁפָּחָה נִכְבָּדָה אַחַת, אֲשֶׁר מִבָּנֶיהָ הָיוּ דַיָּנִים וּמוֹרִים בַּעֲדָתָם, דּוֹר אַחַר דּוֹר. הַמִּשְׁפָּחָה הַזֹּאת הָיְתָה מִן הַמִּשְׁפָּחוֹת הָאֲצִילוֹת בְּיִשְׂרָאֵל, וְשַׁלְשֶׁלֶת יְחוּסָהּ הִגִּיעָה עַד רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא, הוּא הַתַּנָּא הַגָּדוֹל, מְסַדֵּר שִׁשָּׁה סִדְרֵי הַמִּשְׁנָה, אֲשֶׁר הִתְיַחֵס לְמִשְׁפַּחַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ. וּבִשְׁנַת שְׁמוֹנֶה מֵאוֹת תִּשְׁעִים וְחָמֵשׁ לָאֶלֶף הַחֲמִישִׁי, בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן, יוֹם עֶרֶב פֶּסַח, נוֹלַד בֵּן לְרַבִּי מַיְמוֹן הַדַּיָּן, בֶּן הַמִּשְׁפָּחָה הַכְּבוּדָה הַזֹּאת, וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ מֹשֶׁה.

הָאַגָּדָה מְסַפֶּרֶת, כִּי כַּאֲשֶׁר נוֹלַד „מֹשֶׁה רַבֵּנוּ" לְיוֹכֶבֶד אִמּוֹ, הֵאִיר אוֹר גָּדוֹל בְּכָל פִּנּוֹת הַבַּיִת, וַתֵּדַע הָאֵם הַמְאֻשָּׁרָה, כִּי בְנָהּ זֶה יִהְיֶה הַגּוֹאֵל לְעַמּוֹ, הַטּוֹבֵעַ בַּחֹשֶׁךְ וּבַעֲבָדוּת וְהַמֵּאִיר לְעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְכֵן הָיָה.

גַּם הַיֶּלֶד מֹשֶׁה בֶּן מַיְמוֹן הָיָה אַחֲרֵי כֵן לְאוֹר גָּדוֹל לִבְנֵי עַמּוֹ הַנְּפוּצִים בְּאַרְצוֹת הַגּוֹלָה; וְעַל כֵּן הָיָה לְמָשָׁל בְּיִשְׂרָאֵל: „מִימוֹת מֹשֶׁה (בֶּן עַמְרָם) עַד מֹשֶׁה (בֶּן מַיְמוֹן) לֹא קָם כְּמֹשֶׁה (בֶּן מַיְמוֹן)".

רַבִּי מַיְמוֹן אָבִיו הָיָה גַּם הוּא גָּדוֹל בְּתוֹרָה וּבְחָכְמָה. בִּנְעוּרָיו לָמַד תּוֹרָה מִפִּי הָרַב הַגָּדוֹל רַבִּי יוֹסֵף הַלֵּוִי בֶּן מִיגָשׁ אֲשֶׁר יָשַׁב עַל כִּסֵּא רַבֵּנוּ יִצְחָק אַלְפָסִי בִּישִׁיבַת אֲלִיסָנָה; וְכַאֲשֶׁר גָּדַל וַיְהִי לְאִישׁ, הָיָה, כְּכָל אֲבוֹתָיו, לְדַיָּן בְּעִירוֹ. הוּא חִבֵּר בֵּאוּרִים עַל סִפְרֵי הַתַּלְמוּד, גַּם כָּתַב בֵּאוּר נִפְלָא עַל חֲמִשָּׁה חֻמְּשֵׁי הַתּוֹרָה בִּשְׂפַת עֲרָב, (כִּי בַּיָּמִים הָהֵם מָשְׁלוּ הָעֲרָבִים, בְּנֵי דָת מְחַמַּד, בְּאַרְצוֹת סְפָרַד וּשְׂפָתָם הָיְתָה מְדֻבֶּרֶת גַּם בְּפִי בְנֵי עַמֵּנוּ). וּמִלְּבַד שֶׁהָיָה רַבִּי מַיְמוֹן גָּדוֹל בַּתּוֹרָה, לָמַד עוֹד הַרְבֵּה חָכְמָה וָדַעַת וַיְחַבֵּר סְפָרִים בְּחָכְמַת הַתְּכוּנָה (חָכְמַת מַהֲלַךְ הַכּוֹכָבִים).

וְהַיֶּלֶד מֹשֶׁה הוֹלֵךְ וְגָדוֹל בְּבֵית אָבִיו הֶחָכָם בְּשַׁלְוָה וְאַהֲבָה רַבָּה. הוּא הַמְלַמֵּד אוֹתוֹ תּוֹרָה וְחָכְמָה, וְנוֹטֵעַ בְּלִבּוֹ אַהֲבָה רַבָּה לְכָל הַמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת אֲשֶׁר לְעַמֵּנוּ, וְרִגְשֵׁי כָבוֹד וְרוֹמְמוּת לְתוֹרָתֵנוּ וּלְכָל מִצְוֹתֶיהָ, וְהוּא גַּם הֵעִיר בְּלִבּוֹ אֶת הַתְּשׁוּקָה הָעַזָּה לְכָל דְּבַר חָכְמָה וּמַדָּע.

וְלַנַּעַר כִּשְׁרוֹנוֹת וּסְגֻלּוֹת מְאֹד נִפְלָאִים: שֵׂכֶל עָמֹק וְהֶרְוֵין וְדֵעָה צְלוּלָה וְרֹחַב לֵב וְנֶפֶשׁ טוֹבָה וַעֲדִינָה מֵאֵין כָּמֹהָ; וְהַנֶּפֶשׁ הַטּוֹבָה הַזֹּאת צְמֵאָה תָמִיד לְתוֹרָה וּלְחָכְמָה. וְכֵן הָגָה הַנַּעַר בְּכִתְבֵי הַקֹּדֶשׁ וְהַתַּלְמוּד וְהִפְלִיא אֶת לֵב אָבִיו הָרַב בְּהֶגְיוֹנוֹ הַיָּשָׁר, בְּבִינָתוֹ הָעֲמֻקָּה וּבְזִכְרוֹנוֹ הַנִּפְלָא. וְהַנַּעַר הָלַךְ הָלוֹךְ וְגָדוֹל בִּידִיעַת הַתּוֹרָה, עַד אֲשֶׁר יָדַע הֵיטֵב אֶת כָּל סִפְרֵי הַתַּלְמוּד. אָז הֵחֵל לַהֲגוֹת בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ יִצְחָק אַלְפָסִי וְרַבִּי יוֹסֵף אִבְּן מִיגָשׁ וּבְכָל סִפְרֵי הַגְּאוֹנִים, הֵמָּה הַחֲכָמִים הַגְּדוֹלִים שֶׁקָּמוּ בְיִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי חֲתִימַת הַתַּלְמוּד. וַיֶּחְכַּם הַנַּעַר וַיְהִי לְאֶחָד מִגְּדוֹלֵי חַכְמֵי הַתּוֹרָה בַּדּוֹר הַהוּא.

וְאוּלָם כְּכָל אֲשֶׁר הִרְבָּה לַהֲגוֹת בַּתּוֹרָה, כֵּן הָגָה הַרְבֵּה בְּכָל הַמַּדָּעִים הַשּׁוֹנִים, אֲשֶׁר מָצָא לְפָנָיו בַּסִּפְרוּת הָעַרְבִית. וַיִּלְמַד אֶת חָכְמַת הַתְּכוּנָה וְהַחֶשְׁבּוֹן, יְדִיעוֹת הַטֶּבַע וְהָרְפוּאָה, וַיַּעֲמֵק חֵקֶר בְּכָל סִפְרֵי הַמַּדָּע, אֲשֶׁר כָּתְבוּ חַכְמֵי הָעַמִּים, לְמִן חַכְמֵי יָוָן הַקַּדְמוֹנִים עַד סִפְרֵי חַכְמֵי הָעֲרָבִים וְהָעִבְרִים. וּלְהַשְׁלִים אֶת חָכְמָתוֹ וִידִיעוֹתָיו, הִתְהַלֵּךְ עִם כָּל גְּדוֹלֵי דוֹרוֹ חַכְמֵי עֲרָב הַמְפֻרְסָמִים. וְכֵן הָיָה לֵב הַנַּעַר אוֹצָר גָּדוֹל מָלֵא חָכְמוֹת וִידִיעוֹת רַבּוֹת וְשׁוֹנוֹת. וּבִתְשׁוּקָתוֹ הָרַבָּה לִלְמֹד וּלְהַשְׂכִּיל עוֹד, חָקַר לָדַעַת אֶת רוּחַ הָאָדָם וְהִתְפַּתְּחוּתוֹ מִימֵי עוֹלָם וַיִּקְרָא בְּסִפְרֵי הָעַמִּים הַשּׁוֹנִים, וְלֹא הֵנִיחַ יָדוֹ אֲפִילוּ מִסִּפְרֵי אֱמוּנוֹת הָעַמִּים הַקַּדְמוֹנִים, עוֹבְדֵי הָאֱלִילִים. הוּא הָגָה גַּם בְּסִפְרֵי הָאִצְטַגְנִינוּת, זוּ הַחָכְמָה הַמְזֻיֶּפֶת, לְהַכִּיר וְלָדַעַת עֲתִידוֹת בְּנֵי הָאָדָם עַל פִּי מַהֲלַךְ הַכּוֹכָבִים, אֲשֶׁר חֲכָמִים רַבִּים לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו לָמְדוּ אוֹתָהּ וַיַּחְשְׁבוּהָ לְחָכְמָה, וְהוּא בְּשִׂכְלוֹ הַסַּבִּיר הִכִּיר, כִּי הֶבֶל הִיא וְאֵין בָּהּ מוֹעִיל.

וְאוּלָם לֹא בִּידִיעוֹתָיו הָרַבּוֹת, בְּחָכְמָתוֹ הַגְּדוֹלָה וּבִשְׁקִידָתוֹ הַנִּפְלָאָה בִּלְבַד הִצְטַיֵּן הַנַּעַר, כִּי גַם בְּטֹהַר נַפְשׁוֹ, בְּתֹם לְבָבוֹ וּבְמִדּוֹתָיו הַנַּעֲלוֹת. לִבּוֹ הָיָה מָלֵא אַהֲבָה לְעַמּוֹ וֵאלֹהָיו, וְהַתּוֹרָה הָיְתָה כָּל תַּעֲנוּגָיו; כְּהִלֵּל הַזָּקֵן, נְשִׂיא יְהוּדָה, אֲבִי אֲבוֹתָיו, הָיָה גַם הוּא עָנָו וְנוֹחַ לַכֹּל, לֹא קָצַף וְלֹא הִתְגָּאָה, וְדִבּוּרוֹ הָיָה בְנַחַת, כִּי אָהַב וְכִבֵּד אֶת כָּל הָאָדָם.

כָּכָה יָשַׁב הַנַּעַר בְּבֵית אָבִיו וַיִּתְעַנֵּג עַל לִמּוּדֵי הַתּוֹרָה וְהַחָכְמָה אֲשֶׁר אָהֵב. אַךְ לֹא אָרְכוּ יְמֵי שַׁלְוָתוֹ בְּבֵית אָבִיו, כִּי אַךְ מָלְאוּ לוֹ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, בָּאוּ עָלָיו צָרוֹת רַבּוֹת וְרָעוֹת. מַהְפֵּכָה הָיְתָה בָאָרֶץ וּמְהוּמוֹת וּבִלְבּוּלִים רַבִּים קָמוּ בִּסְפָרַד הָעַרְבִית, וַתְּהִי כָּל הַמְּדִינָה לְחֶרְדַּת אֱלֹהִים.

ב.

בימים ההם רפה כח האשלם (אמונת מחמד) בארץ, הממלכה הגדולה והאדירה, אשר יסדו הכליפים [1]) הראשונים בגבורתם ובקנאתם לדתם, נקרעה לקרעים ותחלק ותתפורר למדינות קטנות, אשר הלכו ודלו מיום ליום.

אז קם באפריקה איש קנאי ונלהב, ושמו עבד אלה בן תומרת, ויקנא לכבוד האשלם ויאמר לשוב וליסד ממשלה משלמית גדולה וחזקה כבראשונה. ויעבר בארץ ויאסף אליו כל איש אמיץ וכל מר נפש ויהיו לגדוד גדול ויקראו לנפשם אלמוהדים, לאמר, בעלי־הברית. אז יצאו למלחמה על מושליהם וינצחום אחד אחד. עד אשר נפלה כל ארץ המערב בידיהם.

ובכל עיר ועיר, אשר יבאו שם האלמוהדים, העבירו קול לאמר: „היהודים והנוצרים יקבלו עליהם את אמונת האשלם, או יעזבו את הארץ; וכל אשר לא יעשה אחת משתי אלה ומת, וכל רכושו יחרם לאוצר המלכות!" — בפיהם דברו ובידיהם מלאו, ויעברו באף ובחמה בכל הארץ ויהרסו את כל בתי התפלה ואת הישיבות, אשר למדו שם החכמים תורה למאות תלמידים, ולא השאירו זכר לכל קדשי ישראל בארץ.

אז באה עת צרה לישראל, ימי תלאות ורדיפות ונדודים. אלפי אנשים מכרו את כל נכסיהם בלא מחיר ויצאו המה ונשיהם וטפם לנוד לארצות אחרות. אך אלה, אשר לא יכלו לעזב מהר את הארץ, קבלו עליהם את אמונת האשלם למראית עין, ובחדרי בתיהם עבדו את אלהיהם ושמרו את חקי תורתם כבראשונה.

ויד האלמוהדים הולכת וחזקה; ויעברו מאפריקה ויבאו בחרבם הקשה גם ארצה ספרד, וילכדו גם את קרדובה ואת כל ערי הארץ החמדות; וככל אשר רבו נצחונותיהם כן גדלה קנאתם. ותסגרנה כל הישיבות המפארות ובתי הכנסיות הגדולים והנהדרים, ויפוצו היהודים אל כל רוח. אלה יצאו אל ארצות הנוצרים אשר בצפון ספרד ואלה נדדו לבא מצרימה, אשר היתה אז ארץ חפש ליהודים; ורבים נעו ונדו בארץ מבלי מצא להם מנוחה.

ובתוך הגולים היו גם רבי מימון ובני ביתו. ימים רבים היו נעים ונדים בארץ; צרות רבות ותלאות נוראות הקיפו עליהם בלי הרף. אך כל התלאות והנדודים לא הרפו את ידי רבי משה ולא הפילו את רוחו הכביר, אשר שאף תמיד להגדיל תורה וחכמה ולהוסיף דעת.

אז עלה על לבו לחבר פרוש על התלמוד הבבלי, אשר לא באר עוד אז כראוי; כי פרושי רבנו שלמה יצחקי (רש"י) לא נודעו עוד בספרד. אז אסף רבי משה את כל באורי אביו ורבי יוסף הלוי רבו, ויבר מהם את אשר ישר בעיניו, ועליהם הוסיף מחכמת לבו. וכה חבר את פרושו למסכתות רבות מסדרי מועד ונשים ונזיקין ולמסכת חלין, המסכתות, שבהן רבו

[1]) ראשי אמונת מחמד.

ההלכות והדינים הנוהגים גם היום בכל הארצות; כי בסדר קדשים מבארים דיני הקרבנות והמנחות, שאינם נוהגים אלא בזמן שבית המקדש קים. את חבורו זה גמר בטרם מלאו לו עוד עשרים ושלש שנים.

אז עלה על לבו לחבר פרוש קצר וברור על ששה סדרי המשנה, פרוש, אשר יבאר היטב טעמי ההלכות ולהביא את פסק הדין בסוף כל משנה. את פרושו זה, אשר קרא לו בשם „המאור", החל לכתב בימי נדודיו, „ימי היות מחשבתו עסוקה בכל עת בתלאות הזמן ובגלות ובנדודים, אשר גזר יי עליו לנוע ולנוד בארצות מקצה השמים ועד קצה השמים". ותהיינה הלכות אשר בארן במסעו ביבשה, ודברים רבים כתב והוא יושב באניה בלב ימים סוערים. ובכל זאת כתובים כל דבריו בנחת ובדעה צלולה ומישבת, כדברי האיש המתענג על רב שלום. כה גדל כח רוחו הכביר כסלע איתן בלב ים, השוחק לכל המשברים והגלים הסוערים ורועשים עליו מסביב; וכה גדלה חכמתו וכח רבה בקיאותו בתלמוד ובדברי הגאונים, עד כי כתב פעמים רבות את באוריו גם בשעה, שחסרו לו הספרים הדרושים לחבור כזה.

עשר שנים נדד בבה רבי מימון ובני ביתו מעיר לעיר לתור לו מנוח. אך בראותו, כי אין כל תקוה ליהודים לשוב לשבת בשלוה בקרדובה עיר מולדתו, החליט לעזב את ארץ ספרד היפה, הארץ אשר כה דבקו בה יושביה לאהבה אותה. ויען כי ארצות הנוצרים ולשונן וכל מנהגיהן היו זרים לו, אמר לעבר אל ארץ מרוקו הערבית, ולחכות שם עד אשר ימצא לו שעת הכשר לנסע משם דרך הים אל אחת מארצות ערב, למען יוכל לעבד שם את אלהי ישראל בגלוי.

ויבא רבי מימון הוא וביתו למרוקו וישבו בעיר פס, אשר על שפת הים התיכון. וביושבי העיר ההיא אין איש מכיר אותם ויחשבום למשלמים ולא הרגיזום על דבר דתם.

ובעיר פס היו רבים היהודים המתמשלמים, לאמר, אשר קבלו עליהם באנס את אמונת האשלם, הם ורבניהם, ובסתר אהליהם שמרו את חקי דתם. בני הנעורים היו נאספים לעתים אל הרבנים לשמע מפיהם דברי תורה ונחומים, להתחזק באמונתם הטהורה ולחכות לימים טובים, אשר ירחם יי את עמו. בראש הרבנים האלה היה רב אחד גדול בישראל ושמו רבי יהודה הכהן אבן שושן. ורבי מימון התודע בסתר אל הרב הגדול הזה ואל יתר אחיו בני עמו. ובשבת רבי מימון בפס עסק הוא ורבי דוד בנו הצעיר במסחר, ורבי משה ישב ושקד על למודיו, אשר אהב בכל לבו ונפשו והוסיף לעבד בחבור פרושו על המשנה. הוא שמע תורה גם מפי רבי יהודה הכהן, וגם עם רופאי הערבים וחכמיהם התרועע, ויוסף ללמד ולחקר במדעים שונים אשר אהב.

ובימים ההם היו רבים מקרב היהודים הנסתרים, אשר לא ידעו את תורתנו ודברי ימינו הנפלאים. ובראותם, כי נענים ועשוקים הם ויד אויביהם רמה, החלו להואש מתקוה ואמרו

בְּלִבָּם: מִי יוֹדֵעַ? אוּלַי קָצַף יְיָ בֶּאֱמֶת עַל יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּמָאַס בָּם וַיַּחֲלִיפֵם בְּזֶרַע יִשְׁמָעֵאל.

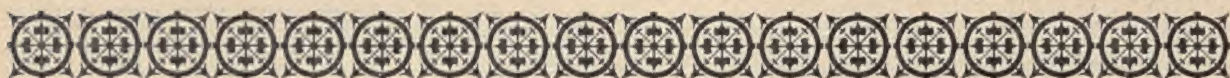
וַיַּרְא רַבִּי מַיְמוֹן, כִּי רַבִּים מֵאֶחָיו נְבוֹכִים וְנוֹאָשִׁים, וַיֵּצֶר לוֹ מְאֹד. וַיָּקָם וַיִּכְתֹּב אֶל בְּנֵי עַמּוֹ „אִגֶּרֶת נֶחָמָה" בִּשְׂפַת עֲרָב (הִיא הַשָּׂפָה הַמְדֻבֶּרֶת בְּפִי כָל הַיְהוּדִים יוֹשְׁבֵי הָאֲרָצוֹת הָהֵן); וַיְנַחֲמֵם בִּדְבָרִים טוֹבִים וּנְעִימִים, וַיְחַזֵּק אֶת לְבָבָם בֵּאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר לֹא יַעֲזֹב אֶת עַמּוֹ לָנֶצַח, כִּי יָשׁוּב וְרִחֲמָם וֶהֱשִׁיבָם לְאַרְצָם, וְעַם יִשְׂרָאֵל יָשׁוּב לִהְיוֹת לְאוֹר עוֹלָם כִּימֵי קֶדֶם. דִּבְרֵי הָאִגֶּרֶת הַזֹּאת שׁוֹבְבוּ אֶת הַנְּפָשׁוֹת הַנֶּעֱצָבוֹת וְהַנּוֹאָשׁוֹת וַיָּפִיחוּ בְקִרְבָּם רוּחַ אֹמֶץ וְתִקְוָה.

גַּם רַבִּי מֹשֶׁה כָּתַב אִגֶּרֶת לִבְנֵי עַמּוֹ וַיְעוֹרְרֵם, כִּי יוֹסִיפוּ אֹמֶץ בֵּאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה; וְעִם זֶה פָּקַח אֶת עֵינֵיהֶם לִרְאוֹת, מַה דַּל מַצָּבָם בָּאָרֶץ הַזֹּאת, וּמַה שְׁפָלִים הֵם בְּעֵינֵי מוֹשְׁלֵיהֶם הֶעָרִיצִים, בִּהְיוֹתָם אֲנוּסִים לְהִתְחַפֵּשׂ לְעֵינֵי עַם הָאָרֶץ וְלַעֲבֹד אֶת אֱלֹהֵיהֶם בַּסָּתֶר. וּמִי יוֹדֵעַ — אָמַר — מַה יֵּלֶד יוֹם? אוּלַי תִּגְדַּל קִנְאַת עַם הָאָרֶץ וְשָׂמוּ עֵינֵיהֶם לְרָעָה בַּ„מֻּשְׁלָמִים הַחֲדָשִׁים" (לֵאמֹר, בַּיְּהוּדִים אֲשֶׁר קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם לְמַרְאִית עַיִן אֶת דַּת הָאִשְׁלַם), וְלֹא יִתְּנוּם לִשְׁמֹר אֶת חֻקֵּי תוֹרָתָם אֲפִלּוּ בַסָּתֶר. וְעַל כֵּן יָעַץ אֶת בְּנֵי עַמּוֹ הָאֻמְלָלִים „לָצֵאת מִן הַמְּקוֹמוֹת הָאֵלֶּה וְלָלֶכֶת אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר נוּכַל לְקַיֵּם אֶת תּוֹרָתֵנוּ בְּלִי מַפְרִיעַ".

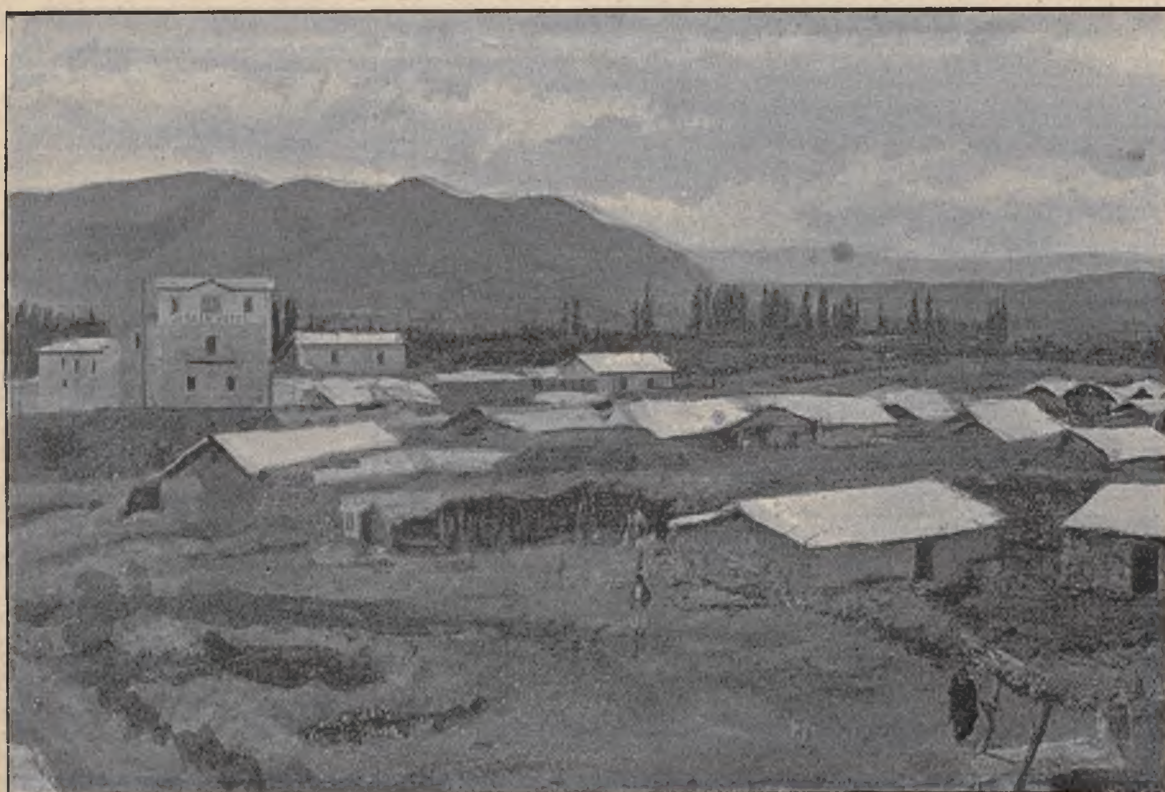
גַּם רַבִּי מֹשֶׁה הֵפִיץ אֶת אִגַּרְתּוֹ זֹאת בְּקֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹ וְדִבְרֵי הָאִגֶּרֶת הַזֹּאת הָיוּ לָהֶם כְּדִבְרֵי הָאוּרִים. וְהוּא אָז כְּבֶן חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה.

(עוֹד יָבֹא).

יִגְאָל הַכַּרְמְלִי.

מִמַּרְאוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

יְרִיחוֹ הַחֲדָשָׁה.

הַחֲלוֹם וְשִׁבְעַת פִּתְרוֹנָיו.

(אַגָּדָה).

בְּאַחַד הַכְּפָרִים, בְּאַחַת הַמְּדִינוֹת, אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ־הַקֶּדֶם הָרְחוֹקָה, יָשַׁב לְפָנִים אִכָּר וּשְׁמוֹ עַבְדִּיאֵל. וַיְהִי הָאִישׁ הַזֶּה תָּם וְיָשָׁר וְעוֹבֵד חָרוּץ מֵאֵין כָּמוֹהוּ בְּכָל הַכְּפָרִים מִסָּבִיב. וַיְהִי לוֹ שָׂדוֹת וּכְרָמִים וְצֹאן וּבָקָר וּנְכָסִים רַבִּים מְאֹד. וְלוֹ שִׁבְעָה בָנִים כֻּלָּם אַמִּיצֵי־לֵב וְאוֹהֲבֵי־עֲבוֹדָה וַיַּעַזְרוּ לַאֲבִיהֶם בַּשָּׂדֶה וּבַכֶּרֶם, בָּאָחוּ וּבַבַּיִת. וַתְּחִי הַמִּשְׁפָּחָה הַזֹּאת בְּשַׁלְוָה וָאשֶׁר וְלֹא יָדְעוּ עֶצֶב כָּל יְמֵיהֶם.

וַיְהִי בִּימֵי קְצִיר חִטִּים וַיַּחַלְמוּ שִׁבְעַת הַבָּנִים חֲלוֹם בְּלַיְלָה אֶחָד: וְהִנָּם שִׁבְעָתָם בִּשְׂדֵה אֲבִיהֶם, הַמְּלֵאָה בָר. וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים מְלֵאוֹת וְטוֹבוֹת מִתְנַשְּׂאוֹת עַל יֶתֶר רְעוֹתֵיהֶן, וְרָאשֵׁיהֶן מַבְרִיקִים עַד לְעַוֵּר עֵינָיִם. וְהִנֵּה צִפּוֹר קְטַנָּה, שֶׁכְּנָפֶיהָ זָהָב, רֹאשָׁהּ כֶּתֶם וְעֵינֶיהָ מַרְגָּלִיּוֹת — טָסָה עַל פְּנֵי שֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים הַגְּבֹהוֹת וַתְּתַלְּשֵׁן בְּחַרְטֻמָּהּ הַנּוֹצֵץ וַתַּשְׁלִיכֵן אַרְצָה. וְאַחַר עוֹפְפָה מֵעַל לְשִׁבְעַת הַבָּנִים וַתַּעֲמֹד רֶגַע עַל רֹאשׁ כָּל אֶחָד וְאֶחָד וַתְּצַפְצֵף בְּאָזְנֵיהֶם: צִיף צִיף! — וַתָּעָף וַתִּתְעַלֵּם בַּמָּרוֹם.

וַיְהִי כַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר וַיָּקִיצוּ שִׁבְעַת הָאַחִים מִשְּׁנָתָם וַתִּפָּעֶם רוּחָם מְאֹד. פָּתַח לוּמִיאֵל הַבְּכוֹר, עֶלֶם בֶּן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה, וְאָמַר: שִׁמְעוּנִי, אַחַי! חֲלוֹם רָע חָלַמְתִּי הַלַּיְלָה. וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ כֻּלָּנוּ בַּשָּׂדֶה הַמְּלֵאָה בָר —

— וּבַשָּׂדֶה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים מְלֵאוֹת וּגְבֹהוֹת — הוֹסִיף רְעוּאֵל הַשֵּׁנִי, עֶלֶם בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה.

— וְרָאשֵׁיהֶן מַבְרִיקִים מְאֹד — הוֹסִיף יְדִידְיָה הַשְּׁלִישִׁי, נַעַר כְּבֶן שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה.

— וְהִנֵּה צִפּוֹר־זָהָב טָסָה עַל פְּנֵי שִׁבְעַת הַשִּׁבֳּלִים — קָרָא אַמְנוֹן הָרְבִיעִי, נַעַר כְּבֶן חֲמֵשׁ־עֶשְׂרֵה.

— וַתְּתַלְּשֵׁן וַתַּשְׁלִיכֵן אַרְצָה — גָּמַר נְחֶמְיָה הַחֲמִישִׁי, שֶׁהָיָה זֶה עַתָּה לְ„בַר־מִצְוָה“.

— וְאַחַר עוֹפְפָה צִפּוֹר־הַזָּהָב וַתַּעֲמֹד עַל רָאשֵׁינוּ — רָעֲדוּ שִׂפְתֵי טוֹבִיָּה הַשִּׁשִּׁי, נַעַר בֶּן שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה.

— וַתִּקְרָא בְּאָזְנֵינוּ — הוֹסִיף יוֹסֵף הַקָּטֹן, נַעַר כְּבֶן עֶשֶׂר.

— „צִיף־צִיף“! קָרְאוּ שִׁבְעַת הָאַחִים יַחַד וַיֶּחֶרְדוּ חֲרָדָה גְּדוֹלָה, מִבְּלִי דַעַת מַדּוּעַ.

וְהִנֵּה קוֹל אֲבִיהֶם קוֹרֵא אֲלֵיהֶם מִן הֶחָצֵר: „לַעֲבוֹדָה, בָּנַי!“ וַיַּחְלִיטוּ שִׁבְעַת הָאַחִים לְבִלְתִּי סַפֵּר לַאֲבִיהֶם מִטּוֹב וְעַד רָע, פֶּן יִתְעַצֵּב גַּם הוּא. וַיְמַהֲרוּ וַיִּרְחֲצוּ אֶת יְדֵיהֶם וּפְנֵיהֶם וַיִּתְפַּלְּלוּ תְּפִלָּה קְצָרָה, וַיִּקְחוּ כַּד־מַיִם וְכִכַּר־לֶחֶם וַיֵּצְאוּ הֶחָצֵרָה אֶל אֲבִיהֶם.

וְעַבְדִּיאֵל עָמַד מֵאַחֲרֵי עֲגָלָה רְתוּמָה לִשְׁנֵי פְרָדִים וַיִּפְגֹּשׁ אֶת שִׁבְעַת בָּנָיו בִּצְחוֹק־קַל עַל שְׂפָתָיו. בַּחוּץ הָיָה עוֹד קְצַת־חשֶׁךְ וְלֹא רָאָה הָאָב אֶת פְּנֵי בָנָיו הָעֲצוּבִים.

וַיִּקְחוּ הַבָּנִים אִישׁ אִישׁ אֶת חֶרְמֵשׁוֹ וַיָּשִׂימוּ עַל שִׁכְמָם וַיֵּלְכוּ הַשָּׂדֶה.

וּשְׂדֵה עַבְדִּיאֵל מָלֵא קָמָה; הַשִּׁבֳּלִים לְרִבְבוֹת הִתְנוֹעֲעוּ בְּרוּחַ הַקַּל, כְּמִתְפַּלְּלוֹת תְּפִלַּת „שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה“ בְּלַחַשׁ.

וַיַּעַבְדוּ הָאָב וּבָנָיו עַד הַשָּׁעָה הַתְּשִׁיעִית וַיֵּשְׁבוּ לֶאֱכֹל אֶת לֶחֶם הַבֹּקֶר. עַבְדִּיאֵל רָאָה אֶת פְּנֵי בָנָיו וְהִנֵּה אֵינָם כִּתְמוֹל שִׁלְשֹׁם וַיִּתְמַהּ מְאֹד. אַךְ לֹא שָׁאַל אוֹתָם דָּבָר, כִּי אָמַר אוּלַי־מִקְרֶה הוּא.

וְשִׁבְעַת הָאַחִים יָשְׁבוּ עֲצוּבִים וַיֹּאכְלוּ אֶת פִּתָּם בְּלִי תֵאָבוֹן. זֵכֶר הַחֲלוֹם הַמּוּזָר לֹא מָשׁ מִלִּבָּם אַף רֶגַע.

וּלְמָחֳרַת הַיּוֹם הַהוּא, יוֹם חַג וּמְנוּחָה מֵעֲבוֹדָה, טִיְּלוּ שִׁבְעַת הָאַחִים בַּיַּעַר הַסָּמוּךְ וַיָּשִׂיחוּ בַּחֲלוֹמָם הַמּוּזָר. וְהִנֵּה אִישׁ זָקֵן עוֹבֵר עַל פְּנֵיהֶם. וַיְסַפְּרוּ לוֹ הָאַחִים אֶת חֲלוֹמָם; וַיִּשְׁמַע הַזָּקֵן וַיִּתְפַּלֵּא מְאֹד, וַיִּיעָצֵם לָסוּר בִּימֵי הַחַג הַקְּרוֹבִים אֶל שִׁבְעַת הַחֲכָמִים, אֲשֶׁר בָּעִיר הַסְּמוּכָה, וְלִשְׁאֹל מֵהֶם אֶת פִּתְרוֹן חֲלוֹמָם.

וְשֵׁם שִׁבְעַת הַחֲכָמִים, אֲשֶׁר בָּעִיר הַקְּרוֹבָה לִכְפַר עַבְדִּיאֵל, יָצָא בְּכָל אֶרֶץ הַקֶּדֶם לִתְהִלָּה וּלְתִפְאֶרֶת, כִּי נַחֵשׁ יְנַחֲשׁוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה וַיֵּדְעוּ לְנַבֵּא עֲתִידוֹת הָאָדָם, וְכָל אֲשֶׁר יֹאמְרוּ בֹּא יָבֹא.

וַיְחַכּוּ שִׁבְעַת הָאַחִים בְּקֹצֶר רוּחַ לִימֵי הֶחָג. וַיְהִי בְּעֶרֶב יוֹם הֶחָג, וַיִּסַּע עַבְדִּיאֵל הוּא וְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו הָעִירָה. וַיַּחְלִיטוּ הָאַחִים לָסוּר אִישׁ אִישׁ אֶל חָכָם מְיֻחָד וְלִשְׁאֹל אוֹתוֹ פִּתְרוֹן חֲלוֹמוֹ.

וַיֵּלְכוּ שִׁבְעַת הָאַחִים אֶל שִׁבְעַת הַחֲכָמִים, וְלַאֲבִיהֶם וּלְאִמָּם לֹא הִגִּידוּ.

וְיוֹסֵף הַקָּטָן בָּא אֶל בֵּית הֶחָכָם, בַּעַל הַזָּקָן הַמְגֻדָּל, וַיִּשְׁתּוֹמֵם מְאֹד לְמַרְאֵה הַתְּמוּנוֹת הַיָּפוֹת הַתְּלוּיוֹת עַל הַקִּיר וְהַמְּגִלּוֹת וְהַסְּפָרִים הָרַבִּים אֲשֶׁר בָּאֲרוֹנוֹת. וּכְשָׁמֹעַ הֶחָכָם אֶת הַחֲלוֹם וַיִּצְחַק וַיּוֹשֶׁב אֶת הַחוֹלֵם הַקָּטָן עַל בִּרְכָּיו וַיִּשְׁאָלֵהוּ: „בְּנִי, הֲלָמַדְתָּ חֻמָּשׁ?".

— כֵּן, אֲדֹנִי! — עָנָה הַקָּטָן בְּלִי פַחַד — אָבִי מְלַמְּדֵנוּ תוֹרָה בְּכָל יוֹם שַׁבָּת וּמוֹעֵד.

— וְאֶת חֲלוֹם פַּרְעֹה יָדָעְתָּ?

— כֵּן, כֵּן, אֲדֹנִי! זֶהוּ סִפּוּר נִפְלָא עַד מְאֹד... הוֹ, לוּ הָיִיתִי אָנֹכִי יוֹסֵף הַצַּדִּיק וְהָיִיתִי יוֹדֵעַ גַּם אֲנִי לִפְתֹּר חֲלוֹמוֹת!...

וְהֶחָכָם הוֹסִיף בִּצְחוֹק: „וְעַל דְּבַר הַיּוֹנָה שֶׁשִּׁלַּח נֹחַ מִן הַתֵּבָה שָׁמָעְתָּ?".

— בְּוַדַּאי, אֲדֹנִי! — עָנָה הַיֶּלֶד — הֵן יוֹסֵף הָיָה אַחֲרֵי נֹחַ.

— וְתַפּוּחֵי־זָהָב אוֹהֵב אַתָּה לֶאֱכֹל לִכְבוֹד הֶחָג? — שָׁאַל הֶחָכָם בְּהַחֲלִיקוֹ אֶת תַּלְתַּלֵּי הַנַּעַר הַצְּהֻבִּים.

וּמִבְּלִי חַכּוֹת לִתְשׁוּבַת הַנַּעַר, קָם הֶחָכָם וַיִּקַּח תַּפּוּחַ־זָהָב מִן הַסַּל וַיִּתְּנֵהוּ לַקָּטָן וַיֹּאמַר: שֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים שֶׁל פַּרְעֹה, הַיּוֹנָה שֶׁשִּׁלַּח נֹחַ מִן הַתֵּבָה, וְתַפּוּחַ־הַזָּהָב, שֶׁאֲנִי נוֹתֵן לְךָ — יִפְתְּרוּ בְיַחַד אֶת חֲלוֹמְךָ. בְּנִי! שָׁלוֹם לְךָ!

וַיּוֹדֶה הַקָּטָן לֶחָכָם עַל תַּפּוּחַ־הַזָּהָב וַיִּשְׁתַּחוּ וַיֵּצֵא.

וְהָאָח הַשִּׁשִּׁי, טוֹבִיָּה, עָמַד אָז עָצוּב בְּבֵית הֶחָכָם הַשֵּׁנִי:

— מִלְחָמָה תִּפְרֹץ בָּאָרֶץ, — פָּתַר לוֹ הֶחָכָם אֶת חֲלוֹמוֹ, — וְאַתָּה וְכָל אַחֶיךָ תִּפְּלוּ בְּחֶרֶב הָאוֹיֵב...

— וְצִפּוֹר־הַזָּהָב, אֲדֹנִי? לָמָּה טָסָה צִפּוֹר־הַזָּהָב וַתִּתְעַלֵּם? — שָׁאַל הָעֶלֶם בִּרְעָדָה.

— צִפּוֹר־הַזָּהָב, בְּנִי, הִיא אֶרֶץ־הַמּוֹלֶדֶת! — עָנָה הֶחָכָם — וְלֹא בָהּ תִּגְוְעוּ, כִּי אִם בַּנֵּכָר, בְּאֶרֶץ מְנַצְּחֵיכֶם הָאַכְזָרִים...

וּבְבֵית הֶחָכָם הַשְּׁלִישִׁי עָמַד נְחֶמְיָה וַיִּתְעַנַּג עַל פִּתְרוֹן חֲלוֹמוֹ: חֲלוֹם טוֹב רָאִיתָ, בְּנִי! — אָמַר הֶחָכָם וַיְחַלֵּק אֶת זְקָנוֹ הַלָּבָן — שֶׁבַע שָׁנוֹת שָׂבָע תָּבֹאנָה לָכֶם; הַשִּׁבֳּלִים תִּמָּלֶאנָה וּמִכֹּבֶד מִשְׂאָן תִּשְׁחֶנָה לָאָרֶץ, וְצִפּוֹר־הַזָּהָב, הִיא הַהַצְלָחָה, תָּסֵךְ לָכֶם כְּאֵם רַחֲמָנִיָּה וְתָשִׁיר בְּאָזְנֵיכֶם שִׁירֵי־גִיל וְחֶדְוָה.

וּלְאַמְנוֹן, הָאָח הָרְבִיעִי, פָּתַר הֶחָכָם הָרְבִיעִי כָּךְ: „צַר לִי מְאֹד עָלֶיךָ, בְּנִי; אַךְ חֲלוֹם רָע חָלָמְתָּ: שֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים הִנֵּן שֶׁבַע שְׁנוֹת רָעָב וּמַחְסוֹר שֶׁתָּבֹאנָה עֲלֵיכֶם, וּבִרְכַּת יְיָ, הִיא צִפּוֹר־הַזָּהָב, תַּעַזְבְכֶם כֻּלָּהּ..."

וּפְנֵי יְדִידְיָה אוֹרוּ לִשְׁמֹעַ פֵּשֶׁר חֲלוֹמוֹ מִפִּי הֶחָכָם הַחֲמִישִׁי: „שֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים הֵם הָאַחִים בְּעַצְמָם; אִמָּם תֵּלֵד לָהֶם בַּשָּׁנָה הַבָּאָה אָחוֹת קְטַנָּה וְיָפָה, הִיא צִפּוֹר־הַזָּהָב, וּבְיוֹם כְּלוּלוֹתֶיהָ יִשְׁתּוּ וְיִשְׁכְּרוּ הָאַחִים עַד אֲשֶׁר יִפְּלוּ שִׁכּוֹרִים לָאָרֶץ, וַאֲחוֹתָם הַיְחִידָה תַּעֲזֹב אָז אֶת בֵּיתָם וְתִסַּע עִם בַּעְלָהּ לָעִיר הַבִּירָה, וּבְתֻפִּים וּבְשִׁירִים וּבִמְחוֹלוֹת, יְלַוּוּהָ עַל דַּרְכָּהּ".

וְכַאֲשֶׁר סִפֵּר רְעוּאֵל אֶת חֲלוֹמוֹ לֶחָכָם הַשִּׁשִּׁי, סָפַק הֶחָכָם אֶת כַּפָּיו, וַיִּקְרָא: — בְּנִי! אָסוֹן גָּדוֹל יִקְרְכֶם... צִפּוֹר־הַזָּהָב, הִיא אִמְּךָ הַיָּפָה, וְאִם חָלַמְתָּ: כִּי נֶעֶלְמָה הַצִּפּוֹר בַּמָּרוֹם — סִמָּן רָע הוּא, כִּי אִמְּךָ — — —

— מָה? מָה? — צָעַק רְעוּאֵל מָרָה — אִמִּי! אִמִּי הַטּוֹבָה!...

— ... כִּי אִמְּךָ... תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ כָּל הָאָרֶץ — כִּלָּה הֶחָכָם בִּמְנוֹד־רֹאשׁ.

— אוֹיָה! — פָּרְצָה זַעֲקַת שֶׁבֶר מִגְּרוֹן הָעֶלֶם וַיִּתְיַפַּח כְּיֶלֶד קָטָן.

וְלוּמִיאֵל הַבְּכוֹר עָמַד אָז בְּבֵית הֶחָכָם הַשְּׁבִיעִי וַיִּשְׁמַע פִּתְרוֹן חֲלוֹמוֹ בְּשִׂמְחָה רַבָּה. „אַשְׁרֶיךָ, בְּנִי, — אָמַר לוֹ הֶחָכָם — שֶׁזָּכִיתָ לַחֲלֹם חֲלוֹם־אֲשֶׁר כָּזֶה! כַּעֲבוֹר שִׁבְעַת יְמֵי הֶחָג תִּתְבַּשֵּׂר, כִּי בַת־מַלְכָּה יָפָה תִּבְחַר בְּךָ לְחָתָן לָהּ וְתָשִׂים נֵזֶר־מַלְכוּת עַל רֹאשְׁךָ"...

וּבְשׁוּק הָעִיר נִזְדַּמְּנוּ שִׁבְעַת הָאַחִים; שְׁלֹשָׁה הָיוּ עַלִּיזִים, שְׁלֹשָׁה עֲצוּבִים, וְהַקָּטָן אָכַל תַּפּוּחַ־זָהָב. וַיְהִי כַּאֲשֶׁר סִפְּרוּ הָאַחִים אִישׁ־אִישׁ פִּתְרוֹנוֹ, וַיִּתְפַּלְאוּ מְאֹד. וּבְשׁוּב הַהוֹרִים וְהַבָּנִים הַכְּפָרָה, לֹא יָכְלוּ עוֹד הָאַחִים לְהִתְאַפֵּק וַיְגַלּוּ אֶת סוֹד חֲלוֹמָם וְשִׁבְעַת פִּתְרוֹנָיו לַאֲבִיהֶם. וַיִּתְבּוֹנֵן עַבְדִּיאֵל אֶל שִׁבְעַת בָּנָיו, וַיַּחֲשֹׁב רְגָעִים אֲחָדִים וַיִּפֶן אֶל הַבְּכוֹר וַיֹּאמַר:

— הֲזוֹכֵר אַתָּה, לוּמִיאֵל, מָתַי חֲלַמְתֶּם אֶת חֲלוֹמְכֶם?

— כֵּן! — עָנוּ שִׁבְעַת הָאַחִים פֶּה אֶחָד — זוֹכְרִים, זוֹכְרִים אֲנַחְנוּ הֵיטֵב: אֶת הַחֲלוֹם חָלַמְנוּ בַּלֵּיל הָרְבִיעִי לְיֶרַח תִּשְׁרִי.

— וּמָתַי בָּרְחָה מִן הָעֵדֶר הַכִּבְשָׂה הַלְּבָנָה? — שָׁאַל הָאִכָּר אֶת יוֹסֵף הַקָּטָן, אֲשֶׁר רָעָה אֶת צֹאן אָבִיו.

— „הַכִּבְשָׂה הַלְּבָנָה"? שָׁנָה יוֹסֵף אֶת שְׁאֵלַת אָבִיו... הֲלֹא זֶה הָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְיֶרַח תִּשְׁרִי... כֵּן, בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי — חֵי נַפְשִׁי! בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי אַבָּא...

צְחוֹק־קַל עָבַר עַל שִׂפְתֵי הָאִכָּר וַיּוֹסֶף:

— וְעַתָּה סַפֵּר נָא, יוֹסֵף הַקָּטָן, אֵיךְ הָיָה הַדָּבָר.

וַיְסַפֵּר יוֹסֵף לֵאמֹר: „אֲנִי רָעִיתִי אֶת הַצֹּאן אֵצֶל הַיַּעַר, וְהִנֵּה פָּרַץ זְאֵב בְּסִבְכֵי הַיַּעַר וַיָּרָץ רוֹץ וְקָרַב אֶל הָעֵדֶר. וַיָּחֵלּוּ הַכְּבָשִׂים לְהִלָּחֵץ אִישׁ בְּצַד רֵעוֹ וְלִזְעֹק מָרָה... וָאֶזְעַק גַּם אֲנִי מָרָה... לְקוֹל שַׁוְעָתִי מִהֲרוּ מִן הַשָּׂדֶה לוּמִיאֵל וּרְעוּאֵל וִידִידְיָה וְאַמְנוֹן וּנְחֶמְיָה וְטוֹבִיָּה וַיַּבְרִיחוּ אֶת הַזְּאֵב... וָאֶדְפֹּק אֶת הַצֹּאן — וּפִתְאֹם רָאִיתִי וְהִנֵּה

הַכִּבְשָׂה הַלְּבָנָה אֵינֶנָּה... וָאֵבְךְּ מַר... וַיְצַוֵּנִי לוּמִיאֵל וּרְעוּאֵל לְנַהֵל אֶת הַצֹּאן הַבַּיְתָה; וָאֵלֵךְ הָלוֹךְ וּבָכֹה וְנַהֵל אֶת הַצֹּאן. אַךְ אַחֲרֵי כֵן שַׁבְתִּי אֶל הַמִּרְעֶה... הַיּוֹם נָטָה לַעֲרֹב... וַנְּבַקֵּשׁ כֻּלָּנוּ אֶת הַכִּבְשָׂה... וַנָּרָץ כֻּלָּנוּ בַּשָּׂדוֹת, בַּיַּעַר וּבָאָחוּ. פְּעָמִים רַבּוֹת נִכְשַׁלְנוּ בְּשָׁרְשֵׁי הָעֵצִים וְנָפַלְנוּ עַד שֶׁמְּצָאנוּהָ בְּעֵמֶק הַשָּׁרוֹן תּוֹעָה וְגוֹעָה: מֶה־מֶה! הוֹי מַה נָּעֲתָה: „מֶה־מֶה!" — — —

וְקוֹל צְחוֹק אַדִּיר פָּרַץ מִפִּי הָאִכָּר: הִנְּכֶם רוֹאִים אֵפוֹא, אֶפְרֹחִים, — פָּנָה אֶל בָּנָיו, — כִּי לֹא רַק חֲלוֹם אֶחָד חֲלַמְתֶּם, כִּי אִם גַּם פִּתְרוֹנוֹ אֶחָד הוּא!"

אַהֲרֹן לִבּוּשִׁיצְקִי.

הַקַּרְנָף.

הַקַּרְנָף הוּא חַיַּת יַבָּשָׁה גְדוֹלָה מִמִּשְׁפַּחַת הַיּוֹנְקִים. הוּא בַּעַל גּוּף גָּדוֹל וְעָבֶה וּכְבַד־תְּנוּעָה, רַגְלָיו קְצָרוֹת וַעֲבוֹת וְאֵינָן מַפְרִיסוֹת פַּרְסָה. מֵעֶצֶם חָטְמוֹ צוֹמַחַת לוֹ עֶצֶם כְּקֶרֶן, עַל כֵּן יִקָּרֵא לוֹ קַרְנָף, לֵאמֹר: בַּעַל קֶרֶן־אַף. עוֹרוֹ עָבֶה וְקָשֶׁה מְאֹד וְאֵין עָלָיו כָּל שֵׂעָר. הַקַּרְנָף חַי בִּמְקוֹמוֹת הַבִּצּוֹת הַגְּדוֹלוֹת, אֲשֶׁר בְּהֹדּוּ הַמִּזְרָחִית. מַאֲכָלוֹ עֵשֶׂב וַעֲלֵי הָעֵצִים. זוֹהִי חַיָּה עֲצֵלָה וְשׁוֹקְטָה תָמִיד אֲשֶׁר לֹא תִתְנַפֵּל עַל שׁוּם בַּעַל חַי. קַרְנוֹ וְחֶלְבּוֹ יְקָרִים מְאֹד. מִן הַקֶּרֶן עוֹשִׂים כּוֹסוֹת לִשְׁתִיָּה. אֶת עוֹרוֹ מְיַבְּשִׁים תּוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הַהִיא וְעוֹשִׂים לָהֶם מִמֶּנּוּ מָגִנִּים אֲשֶׁר יָגֵנּוּ עֲלֵיהֶם מֵחִצֵּי הָאוֹיֵב. בְּאַפְרִיקָה וְעַל אִי סוּמַטְרָה יֵשׁ גַּם קַרְנָפִּים בַּעֲלֵי שְׁתֵּי קְרָנַיִם.

חדשות.

"עבריה". — זה שם האגדה שנוסדה בפריז לפני ירחי מספר ומטרתה היא לעשות את השפה העברית לשפה מדברת בפי כל העם העברי. בראשונה התחילה האגדה לעבד את עבודת התחיה לשפתנו בעירה. אך כאשר התרבו חברי האגדה בזמן קצר, החליטו לעשותה לחברה כללית, אשר מלבד פעולותיה בפריז, תאחד את כל היודעים עברית והחפצים בתחיתה בפי בני עמנו. אגדות רבות נוסדו ונוסדות בערים רבות להנהיג את הדבור העברי בין בני עמנו, ואולם כל אגדה ואגדה לבדה אינה יכולה לעשות גדולות. אך כאשר תתחברנה כל האגדות הקטנות לאגדה אחת גדולה, וחבריהן יאספו לאספה כללית, אז אפשר יהיה לעשות גדולות לשפתנו.

האגדה "עבריה" תשתדל להרבות דעת שפתנו בקרב בני עמנו: תיסד גני־ילדים עברים (הם בתי ספר עברים לילדים קטנים מבני שלש עד בני שש שנים) ובתי ספר לקטנים ושעורי־ערב לגדולים.

כל חברי "עבריה" מחיבים לדבר ביניהם רק עברית. ראש האגדה הוא הפרופיסור יוסף הלוי.

האגדה "עבריה" יסדה בית ספר עברי לילדים. בבית הספר הזה מדברים המורים והתלמידים רק עברית. המורים בבית הספר, מר מטמן כהן ומר זאב דימנט, עובדים את עבודתם באהבה רבה והתלמידים הרבים מדברים כלם בשפתנו ועושים בה חיל להפליא.

ידיעות שונות.

שמלת־אש. — באחד הטיולים של המשנה־למלך בהדו המזרחית, נמצאה אשה כבודה אחת, שהיתה לבושה לתמהון לב כל בני החבורה בשמלה הארוגה, למראית עין מחוטי אש, ועליה התנוצצו והזהירו המון ניצוצות באורות ובצבעים שונים מרהיבי עינים. לסוף נודע הדבר, כי האשה הזאת היתה לבושה שמלה רגילה, שהיתה מכסה באריג דק מאד, ובתוך האריג היו קלועים כשש מאות חפושיות (קאפערכען жучки) מזהירות באורות אש שונים.

מלך המחליקים. — בני קנדה, אמריקה ושודיה מצינים מאז בחריצותם הנפלאה להחליק על הקרח יותר מכל בני יתר הארצות. בחרף העבר עשה לו שם גדול בין המחלקים איש צעיר אחד בקנדה, דודסון שמו. הוא מחליק על מנעלי־ברזל, שגבהם עולה לשתי רגל במהירות נפלאה, ויודעי דבר קוראים לו "מלך המחליקים".

מכניק בן־עשר. — עד עתה ראינו ילדים נפלאים המצינים בכשרון גדול למוסיקה. עתה נמצא בפטרבורג נער בן עשר המצין בכשרון לחכמת המכניקה. הנער הזה, ניקולי סטפנב שמו, הוא בן לכובסת עניה וזה לא כבר מצא בעדו מקום לשרת בבית־מלון. עבודת הנער היתה לכבד את החדרים, לנקות את הנעלים ולהכין את המחם. בבקר בבקר יבא אל המטבח ומלא את המחם מים ושם בו גחלים, ואחר היה מכבד את החדרים ונקה את נעלי האורחים. ולמען אשר ישמע בהיותו ביתר החדרים כאשר יתחיל המחם לרתח, המציא הנער המצאה כזאת: הוא עשה חליל ויחברהו אל הנקב אשר במכסה המחם, שמשם יוצא הקיטור, והיה כאשר החל לרתח ועלה הקטור ונשמע קול החליל. והנסיון הזה עלה יפה מאד.

כאשר ראו האורחים ובעלת המלון את המצאת הנער הזה, התפלאו מאד ויחליטו למסר את הממציא הקטן הזה לבית הספר ללמד ולקנות חכמה ודעת.

מכתבים.

אל המערכת הנכבדה.

אני לומד את הנביאים הראשונים "מלכים א'" וגם את החומש "דברים". ואני קורא תמיד את "כל אגדות ישראל" מאת מר ישראל בנימין לבנר, כי אני אוהב מאד את הספורים היפים אשר בהן. שאלתי את אבי מאין לקח מר לבנר את הספורים היפים האלה? ואבי אמר לי, כי ספורי "כל אגדות ישראל" לקח מר לבנר מהגמרא והמדרש. כאשר אגדל אלמד גם אני גמרא. וגם את ספורי גרים, אשר תרגם אבי, קראתי, ועוד ספרים רבים שונים מספרי "תושיה" קראתי.

את ה"עולם קטן" קורא אני בכל שבוע. מאד מוצאים חן בעיני ספורי מר לבנר, וגם המחזה "מנחה חדשה". זה לא כבר קראתי ספור מר לבנר "בן ציון" והוא ספור יפה מאד.

עתה אשאל את חברי החכמים קוראי ה"עולם קטן": איפה נמצא בתורה פסוק, אשר בו מפסקת מלה אחת בין "ויאמר ה'" ובין "אל משה"?

עמנואל בן שלמה ברמן.
הומל. בן תשע שנים.

לקוראי ה"עולם קטן" שלום!

זה כשתי שנים שאנחנו לומדות את השפה העברית, ועד הנה למדנו תורה, ונביאים ראשונים, וגם דברי הימים לבני ישראל, ותרגומים מרוסית לעברית גם קראנו את ה"עולם קטן", והספור "פרות של חמשה עשר" למר שטינברג מצא חן בעינינו, וביותר ע"ז עלינו רושם נעים ספורו של המלמד, איך הגרעין אף כי נטעהו בעפר ארץ ישראל, לא יכול להיות לעץ עדי התחממו לאור נרות חנוכה. אך את ספורו של אלישע היתום איננו מבינות ולכן נבקש מקוראי העולם קטן לחות את דעתם מה כונתו... ולאות תורה להסופר הנכבד הננו מרימות כל אחת מאתנו חמשה תוים מהקרן־קימת של הקופה הלאומית שאנחנו שולחות לבית המערכת.

יהודית קושניר.
לאה זלטמן.
אבדיאפול. חיה מרקוס.

לחברי קוראי העולם קטן!

זה לא כבר קראתי בעולם קטן על דבר זרבבל וחבריו המקבצים כסף לבנות את בית המקדש. ויישר הדבר הזה בעיני

מאד ואחפץ גם אנכי להיות כמיהם וזה אשר עשיתי אני וחברי: יסדנו לנו אגדת „פרחי ציון“ ואנחנו נותנים מדי שבוע בשבוע כל אחד קפיקה אחת לקפה הלאומית וגם אספתי ספרים רבים מאת כל חברי ואיסד לנו בית עקד ספרים.

אבקש מכם, חברי הקטנים, כי תעשו גם אתם כמוני. יסדו לכם אגודות פרחי ציון ותנו גם אתם מדי שבוע בשבוע לפחות קפיקה אחת לקופה הלאומית, למען יהיה גם לנו, הילדים, חלק בארצנו הקדושה.

ברגשי כבוד וברכת ציון
יהודה זולטקובסקי,
בן י״ב שנה.

לחברי הטובים קוראי ה„עולם קטן“!

זאת היא השנה השניה, אשר אבינו הטוב חותם בעדי ובעד אחי דקטנים על ה„עולם קטן“. אבינו החביב חפץ, כי נלמד לדעת היטב את שפתנו העברית היפה, לכן הוא קונה לנו כפעם בפעם ספרי אגדות ושירים, ואף כי אנחנו גרים בכפר, בכל זאת יש לנו הרבה ספרים טובים ויפים. ואנחנו קוראים אותם, ולבנו מלא תודה לאבינו הטוב, הדורש רק טובתנו בכל עת.

מורנו היקר מלמד אותנו גם לדבר בשפת עבר. לעת עתה קשה לנו לדבר, ולעתים קרובות מגמגמים אנחנו כל כך, עד כי נהיה לצחוק. ואולם „כל התחלה קשה“, ואנחנו מקוים, כי ברבות הימים נמהר לדבר בה כבשפה חיה.

יעקב הולצמן.

לחברי היקרים הקוראים ה„עולם קטן“!

בעולם קטן גליון 11 כתב ילד אחד, יהודה קיטביק, כי הוא קונה מרקאות ציוניות והוא שואל את כל הילדים מה מעשיהם. והנני לענותו, כי גם אני ואחי וכל חברי, הלומדים אתי בחדר המתקן של אבי, קונים מרקאות ציוניות כאלה, ואנחנו כלנו מאספים כסף לקנות מניה של אוצר ישראל, ואז יהיה גם לנו חלק בארצנו הקדושה. אני הייתי בארץ ישראל כשלש שנים וזה כשנה אשר באתי הנה ויטבסק ומה מאד הפצתי עוד הפעם להיות שם! אני מדבר עם הורי אחי ואחיותי וגם עם חברי רק עברית, גם בבית גם ברחוב, כמו שדברתי בהיותי ביפו, רק בהכרה האשכנזית. והנני חושב, כי אם כל הילדים ידברו רק עברית גם בבית וגם בחוץ ויקנו מרקאות ציוניות כמונו, אז נוכל במהרה לשוב לארצנו הקדושה. ועל כן הנני מבקש מכל חברי הילדים והילדות, כי יעשו גם הם כדבר הזה ואשמח מאד.

גם יש לי אח ושמו „ירבבל“ ועתה הוא עודנו קטן בן חצי שנה—וכאשר יגדל בודאי יהיה גם הוא ציוני ויאסף גם הוא כסף לבנות את בית המקדש ביחד עם „זרבבל“ היושב במושבה „ראשון לציון“, אשר בארצנו הקדושה.

ועתה שלום לכל חברי המדברים עברית והקוראים את ה„עולם קטן“.

ברגשי כבוד,
משה בן מאיר מנרגוט.
בן תשע שנים.

דמו״ל: הוצאת „תושיה“ בורשה.
העורכים: א. ל. בן־אביגדור וש. ל. גרדון.
כתבת ה„עולם הקטן“:
КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО „ТУШІЯ“, ВАРШАВА.
Verlag „TUSCHIJAH“, Warschau.

Herausgeber u. Eigenthümer: Verlag „Tuschijah". Verantwortlicher Redacteur S. M. Laser. Druck von Josef Fischer in Krakau.